

Kunstplan til utsmykking av Gjesdal helsehus

Utkast 01.10.25

Kunstplan, utsmykking av Gjesdal helsehus på Ålgård

Innhold

Gjesdal kommune	3
Gjesdal helsehus.....	4
Om arkitekturen	5
Utsmykking	7
Plassering av kunsten – prosjekt A (forplassen foran bygget, vimlerareal og ganger, sansehagen)	8
Plassering av kunsten – prosjekt B (atria i kaféen)	11
Kunstens funksjon, uttrykk og tematikk	13
Budsjett	14
Framdriftsplan	14

Gjesdal kommune

Gjesdal kommune ligger langs E39 ca. 3 mil sør for Stavanger. Med sine cirka 12.000 innbyggere og 626 kvadratkilometer, er Gjesdal å regne som en mellomstor kommune. Den har et variert næringsliv som består av blant annet varehandel, sekundærindustri, reiseliv og landbruk. Gjesdal er del av det felles bo- og arbeidsmarkedet i Sør-Rogaland, og har betydelig ut- og innpendling. En stor andel av innbyggere i Gjesdal kommune er barn og unge.

Kommunen har rikelig med naturressurser – vann, sau og ål har formet kommunen og dens største tettsted Ålgård. Navnet Ålgård kommer fra ålerusene som ble bygget her for å lede ålene i Figgjoelva inn i ålekasser.

Vannkraften i fossen på Ålgård, samt sauene på fjellene, førte til at Ole Nielsen etablerte først spinneri og senere veveri på Ålgård. Ålgård vokste raskt opp rundt industrien, som ble et eventyr i nesten 100 år. Det gamle Veveriet har blitt oppusset og huser nå bibliotek, kulturskole, norsk opplæring, kafé, ungdomshuset og en kulturscene. Den gamle Kraftstasjonsbygningen ble rehabilitert i fjor og fremstår nå i sitt opprinnelige uttrykk fra tidlig på 1900-tallet.

I dag er Gjesdal kjent for sine reisemål, som for eksempel Byrkjedalstunet, Kongeparken, Norwegian Outlet, Månafossen og Gloppedalsura, samt friluftsmuligheter og tekstilhistorie. Kommunen er også en del av Suleskarvegen, som kanskje er den vakreste veien mellom øst og vest? Ålgård sentrum har blitt fornyet med kanalpark, nytt torg, park områder og anlegg for barn og unge. Det nye sentrum vant Statens pris for byggekvalitet i 2019.

I Ålgård sentrum finnes det to offentlig kunst utsmykkingsprosjekter. «Teppet» på torgplassen er av kunstnerduo Løvås og Wagle og består av tekstilmønstre fra tettstedets veveri, «vevd» i tegl. Den andre utsmykning heter «Vevde Fortellinger» og er laget av Torunn Skjelland. Den streker seg fra Veveriet, langs elvestien og fram til Liv Godin brua. Utsmykningen består av portretter, tekstilmønstre og gamle bilder som har blitt malt på ulike flater. Selve brua er bygget av farget betong – fargen skal være det samme som jordfargen i Kongo, hvor Liv Godin jobbet som misjonær og fikk bygget flere bruer og veier, sykehus og skoler.

Utsmykkings prosjekt organisasjon

Byggherre: Gjesdal kommune

Kunstutvalg:

Marit Høie (utvalg for kultur og samfunn/bruker representant)

Maria Waage (vernepleier/bruker representant)

Elbjørg Audenbye Myrene (koordinator for helsetjenester)

Katja Dorsch (arkitekt)

Tord Eirik Feldt Enger (landskapsarkitekt)

Stian Nevland (ingeniør/byggherre)

Elizabeth Croft (rådgiver, kultur/kunstkonsulent)

Gjesdal helsehus

På grunn av økt behov innen helse og velferd bygger Gjesdal kommune nytt helsekvartal på Ålgård. Formålet med det er å skape gode bolig-, behandlings- og aktivitetstilbud til en rekke forskjellige brukergrupper.

De store barnekullene i etterkrigsårene gjør at antall eldre over 80 år i kommunen økes drastisk de neste 20-25 år. En andel av disse vil ha behov for ulike tjenester fra kommunen og det må bygges anslagsvis 150 heldøgnplasser fram mot 2040. Helsehuset skal ha følgende funksjoner:

- Langtids institusjonsplasser
- Omsorgsboliger med heldøgnsstilsyn
- Bofellesskap
- Ambulerende tjenester
- Kjøkken
- Aktivitetssenter
- Administrasjon

I tillegg skal helsesenteret være et aktivitetssenter med utstrakt samarbeid med frivillighet. Implementering av velferdsteknologiske løsninger i bygget står sentralt i prosjektet.

Det nye helsekvartal skal ha arkitektonisk signalverdi og i tillegg til å være et hjem til beboere, skal det også være et nytt, attraktivt og inviterende møtested, et samlingspunkt i Ålgårds nye sentrum. Det vil inneholde bosteder, en skjermet gårdshage og kafé som vender seg mot kanal parken og sentrumet.

Entreprenøren Skanska Norge sammen med arkitekter fra Arkitema vant konkurransen om bygging av det nye helsekvartal. Konseptet for bygget er «Tråden». Skansa/Arkitema beskriver det slik: *«Tråden» skal samle trådene til en helhet. Forslaget tilbyr egne kvaliteter til alle brukergruppene og det styrker en videre utvikling. «Tråden» skal være en rød tråd, en sammenheng gjennom byen. Den skal trekke linjer mellom fortid og nåtid og mellom nye og gamle aktiviteter.*

Om arkitekturen

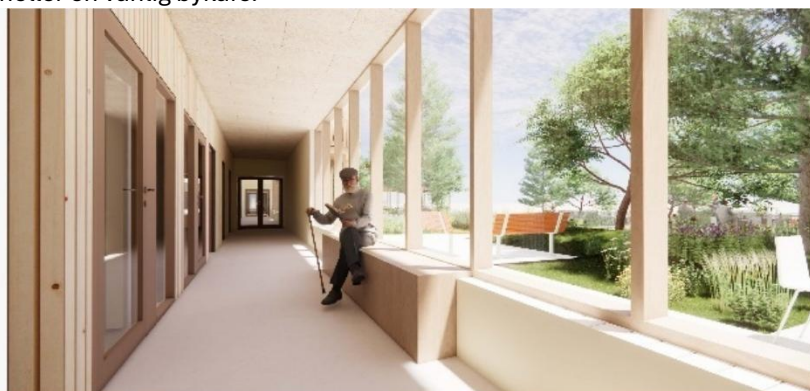
I Gjesdal kommune ønsker vi å finne framtidens løsninger. Innovasjon og nytenkning står sentralt i prosjektet. I Gjesdal tror vi at de beste løsningene skapes sammen med innbyggere, politikere, ansatte og brukere. Medvirkningsprosesser har vært sentralt i design av helsehuset.

Arkitekt firma Arkitema har tegnet det nye helsehuset og kaller konsept for bygget «Tråden». Idéen handler om helhet og sammenheng – «Tråden» samler Helsekvartalet og Ålgård og skaper en tråd mellom byen, parken og en ny sansehage.

Mottoet «Tråden» signalerer også den forbindelsen det er mellom funksjonene i det nye Helsekvartalet. Det å skape en sammenhengende linje i livet for beboere, gjester og personale. Visjon for «Tråden» er å skape et bygg hvor alle beboere, ansatte og besøkende skal kunne glede seg over å benytte et trivelig og velfungerende anlegg. «Tråden» skal også være et nytt attraktivt og inviterende møtested, med arkitektonisk signalverdi. Det nye Helsekvartalet skal være et lokalt samlingspunkt, til glede for beboerne, deres pårørende og gjester, personalet og byen omkring.

Helsehuset er 4 etasjer høy og består av 3 bygg som danner et tun, med sansehagen i midten. En skjermet hage blir et samlende element for hele helsekvartalet, og den har potensiale til å bli et grønt attraktivt uterom for alle. For mennesker med kognitiv svikt eller demenssykdom, er sansing, opplevelse av lyder, lukter og trygge vandreruter, viktige for livskvaliteten.

Inngangen som er rettet mot torget og sentrum er 10 meter høy og har en signaleffekt. Vestibylen og kaféen er plassert som ett sammenhengende område, med utsikt direkte mot den grønne parken og kirken. Her kan det skapes en hyggelig og uformell atmosfære som ikke gir inntrykk av en institusjon, men heller en vanlig bykafé.

Fra innsiden av bygget vil man alltid ha utsikt til det fri - både fra fordelingskorridoren og fellesrommene. De åpne balkongene sikrer at alle etasjer har god mulighet til å nyte solen.

Mål for bygget er følgende:

- Det skal bli et gjenkjennelig sted med identitet og signalverdi. Arkitekturen skal ha en klar estetikk og være både identitetsskapende og tilpasset Ålgårds historie og ambisjoner for sentrumsutviklingen.
- Huset skal bli et hjemlig sted å være for beboerne, pårørende og ansatte. Et sted som signaliserer respekt, trygghet og kvalitet.
- Det skal skape et velfungerende og helsefremmende møtested for lokalmiljøet. Her skal det være plass til samhandling mellom generasjonene, og bygget skal understøtte livskvalitet og livsutfoldelse i trygge rammer.
- Det skal ha gode løsninger som understøtter fagpersonalets arbeid i rammer som både er effektive, praktiske og inspirerende

Materialbruk

Bygget vil ha et lyst og lett uttrykk, med lysfarget tegl og tre på fasaden, mange glassflater og rolig farger på innvendige vegger.

Materialbruk i bogrupper
Illustrasjon Føllestue i Chalk farge

Arkitoma--

06.05.25

Materialbruk i bogrupper

Hviting og gull

- For å oppnå en lys og varm atmosfære, brukes hvite og gullfargede farger i møbler og vegger. Dette skaper en god kontrast til de mørkere fargene i møbler og vegger.
- Gullfargene brukes også til å fremheve detaljer og skape en varm og innbyende atmosfære.

Vegg og dør

- For å oppnå en lys og varm atmosfære, brukes hvite og gullfargede farger i møbler og vegger. Dette skaper en god kontrast til de mørkere fargene i møbler og vegger.
- Gullfargene brukes også til å fremheve detaljer og skape en varm og innbyende atmosfære.

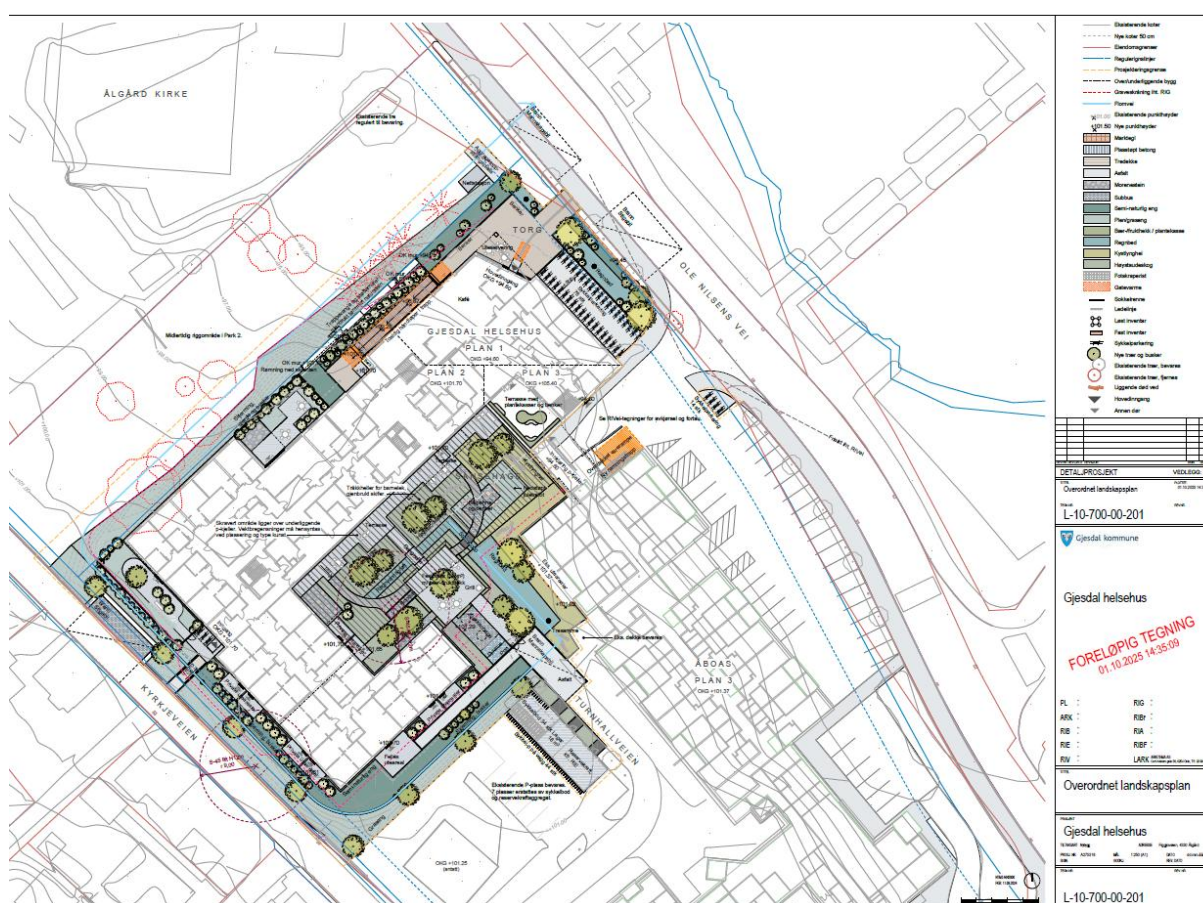
Innredning

- For å oppnå en lys og varm atmosfære, brukes hvite og gullfargede farger i møbler og vegger. Dette skaper en god kontrast til de mørkere fargene i møbler og vegger.
- Gullfargene brukes også til å fremheve detaljer og skape en varm og innbyende atmosfære.

Arkitoma--

06.05.25

Plassering av kunsten – prosjekt A (forplassen foran bygget, vimler areal og ganger, sansehagen)

Forplassen - torget, utenfor hovedinngang

En viktig designparameter for det nye helsekvartalet, er å skape åpenhet mot omgivelsene og gi følelsen av at man er velkommen. Derfor er planløsningen lagt til rette for å skape åpenhet i hjørnet med innsyn til funksjonene. Hjørnet åpnes opp og det skapes et lite torg som bidrar til et aktivt byliv. Samtidig blir hovedinngangen overdekket og skjermet. I første og andre etasje plasseres utadvendte funksjoner mot gaten, noe som skaper liv og aktivitet på gateplan. De grønne områdene rundt bygningen knytter bygningen og byen sammen, og skaper gode innganger og passasjer for beboere og besøkende.

Utvendige oppholdsarealer
Torget

Vimleareal og ganger

Fellesarealer kobles med utearealer med store vinduer slik at hagene og park kan oppleves fra inne. Helsehusets planløsning er kompakt, uten lange korridorer, for å sikre bedre utnyttelse av arealet og kortere avstander for personalet.

Hovedkorridoren, som fordeler til alle avdelinger på etasjen, er plassert langs fasaden, hvor det kan lages sittenisjer med utsyn til hagen. Dette betyr at gangarealet vil oppleves lyst og åpent, og medvirke til å skape en god orientering. Gangarealene vil oppleves som en utvidelse av oppholdsarealet, med utsikt gjennom fellesrommene. Dette skaper god orientering, oversikt og dagslys langt inn i bygget. Nisjer bidrar til å bryte opp opplevelsen av en institusjon.

Fellesarealer
Ankomst til Fysio og ergoterapi på plan 2

Arkitema ..

06.01

Fellesarealer
Inngang og hovedtrapp på plan 2

Arkitema ..

06.05.25

Sansehagen

Den indre gårdshagen i helsekvartalet blir et skjermet fellesareal for alle beboere og gjester. Det er ønskelig at alle beboere, også de med kognitiv svikt som for eksempel demens, har enkel adgang til uteopphold for å fremme og trene hukommelsen ved hjelp av det velkjente og trygge. På denne måten kan de også ha en viss bevegelsesfrihet.

Sansehagen er Helsekvartalets indre hjerte. På innsiden skapes en mykere fasade med utstrakt bruk av tre, og de åpne balkongene gir mange muligheter for å sitte ute og nyte solen. Samtidig gir balkongene skygge og le. Takets helning gir arkitektonisk sammenheng og en lavere, mindre skalert følelse på innsiden mot gårdsplassen.

Utvendige oppholdsarealer
Sansehagen og balkonger

Arkitema--

06.05.25

Utvendige oppholdsarealer
Sansehagen

Arkitema--

06.05.25

Plassering av kunsten – prosjekt B (atria i kaféen)

Kaféen

Vestibylen og kaféen er plassert som ett sammenhengende område, med utsikt direkte mot den grønne parken og kirken. Her kan det skapes en hyggelig og uformell atmosfære som ikke gir inntrykk av en institusjon, men heller en vanlig bykafe.

Området gir tilgang til den sentrale trappen og heisen, slik at det er enkelt å komme til boenhetene, men også enkelt for beboerne å komme til kafeen. Dette har stor betydning for besøkende også. I kafeen etableres en amfitrapp, som kan brukes til ulike kulturarrangementer. Trappen fortsetter videre gjennom det utvendige landskapet.

Kunsten i kafeen kan kun plasseres i atria/trappeoppgang. Atria er 10 meter høy. Kafeen vil brukes fleksibelt, til ulike arrangementer, som gjør at det ikke vil være mulig å sette av plass til kunst på guly.

Fellesarealer
Hovedatkomst og Kafé på plan 1

Arkitema ..

06.05.25

Fellesarealer
Hovedinngang sett fra Ole Nielsen Vei

Arkitema ..

06.05.25

Fellesarealer
Venteområdet på mesanin

Kunstens funksjon, uttrykk og tematikk

Felles for begge prosjekter er kunst som inviterer til undring, som stimulerer til samtaler og gir lysglimt i hverdagen.

Det er fint om kunsten gjenspeiler vår identitet som Gjesdalbuer. Her er tema som for eksempel vann, sau, kystlynghei og stølene aktuelle. Det er derimot **ikke** ønskelig å spille på kommunens historiske tekstilproduksjon, da dette tema har blitt med i to tidligere utsmykninger.

Kunstutvalget ønsker at kunsten appellerer til ulike sanser og at ting oppdages underveis. Farge er et viktig element.

Kunstnerisk uttrykk og tematikk – prosjekt A

Skulpturen som plasseres foran hovedinngang vil fungerer som et velkomstsignal og vil være et signalverk foran bygget. Den burde ha et vennlig og åpent uttrykk som inviterer til videre undersøkelse med sansene.

Skulpturen i sansehagen tar gjerne vann i bruk som et element og kan ha et mer intimt uttrykk. Den kan invitere til aktivitet eller kontemplasjon (eller begge deler).

Kunsten må spille godt på lag med torget ved inngangen, samt bestå av en sammenhengende utsmykking som føres gjennom bygget og ut til sansehagen.

Kunstutvalget ser for seg at vann og farge er viktige elementer. I sansehagen er vann spesielt viktig, da den inviterer til aktivitet, har en fin lyd og spiller på Gjesdals karakter som vann og fjell kommune. I tillegg blir fugl og insekter tiltrukket av vannet. Det er flere pasienter som står opp for å mate fuglene og det gir en mening i hverdagen for dem.

Kunstnerisk uttrykk og tematikk – prosjekt B

I prosjekt B ønskes det at volumet i ariet utsmykkes for seg selv, med et verk som har en signaleffekt mot byen. Verket vil være synlig gjennom de store vinduer og det finnes muligheter for lys eller lyssetting slik at verket lyses opp om kveldene.

Kunstutvalget ønsker et verk som er spektakulært, som tar i bruk volumet og som gir en fin sanselige opplevelse. Her kan det tenkes kunstverk som har en rolig bevegelse, eller som reflektere lys på en spennende måte, eller som endrer seg etter årstid eller tid på døgnet.

Pasienter med demens

Kunsten må ta hensyn til hvordan verden oppleves av pasienter med demens. Sykdommen gjør at noen typer visuelle uttrykk oppleves som ubehagelig og forstyrrende. Mønstre satt sammen av små motiver, eller flere små objekter vil virke forstyrrende. Bruk av farger er bra, så langt at fargefeltene er av en viss størrelse og er ensfarget.

Dette gjelder mest for kunstprosjekt A, som vil finne sted i nærheten av bomiljøer. Det trenges ikke å ta like mye hensyn til dette i kafeen (prosjekt B) da pasienter som tåler lite stimuli vil ikke tas med inn i kafeen.

Kunstutvalget gir gjerne faglig råd og svare spørsmål om dette, slik at gode løsninger finnes.

Budsjett

Utsmykking A: skulpturer- foran huset, inne i huset og på sansehagen

Befaring, 3 kunstnere	kr	5 000	kr	15 000
Skisse, 2 kunstnere*	kr	25 000	kr	50 000
Honorar (inkl. skissehonorar), produksjon og installasjon**			kr	1 300 000
5% BKHF avgift på kunsten			kr	65 000
TOTAL			kr	1 430 000

Utsmykking B: atrium i kafeen

Befaring, 3 kunstnere	kr	5 000	kr	15 000
Skisse, 2 kunstnere*	kr	25 000	kr	50 000
Honorar (inkl. skissehonorar), produksjon og installasjon**			kr	800 000
5% BKHF avgift på kunsten			kr	40 000
TOTAL			kr	905 000

Formidling og uforutsette utgifter **kr 165 000**

TOTAL **kr 2 500 000**

*Vinnerens skissehonorar inngår i deres totale honorar og er ikke i denne posten

** Dekker kunstnerens honorarer, samt alle utgifter til utvikling, produksjon, transport og montering av kunstverkene. Dette inkluderer materialutgifter, reiseutgifter og eventuelle utgifter til konsulenter, håndverkere, underleverandører osv.

Framdriftsplan

Prekvalifisering, frist for å melde interesse	23. nov 2025
Valg av kunstnere til skissekonkurranse	innen 19. des 2025
Befaring og oppstart lukket konkurranse	Januar 2026
Innleveringsfrist lukket konkurranse	mars/april 2026
Juryering	innen mai 2026
Eventuelt frist for videreutvikling av forslag	juni 2026

Monteringstidspunkt for de enkelte kunstverkene vil variere og bestemmes i forbindelse med kontraktinngåelse mellom oppdragsgiver og utførende kunstnere. Forventet ferdigstillelse av bygget er juni 2027.